Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikon asiassa. Hallituksen esityksessä on kyse julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksesta, jolla mahdollistettaisiin työnhakijan palveluprosessiin liittyvien tehtävien hankkiminen palveluntuottajilta. Tämän johdosta esitetään muutettavan myös työttömyysturvalakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia. Esitys liittyy valmisteilla olevaan maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen.

Muutoksen tavoitteena on mahdollistaa yksityisten palveluntuottajien laajempi toiminta julkisissa työvoima- ja yritystoimintapalveluissa. Lakia muutettaisiin siten, että työ- ja elinkeinoviranomaisten lisäksi myös palveluntuottajat voisivat haastatella työnhakijoita, arvioida työnhakijan palvelutarpeen sekä laatia työllistymissuunnitelman yhdessä työnhakijan kanssa. Esitykseen sisältyvät muutosehdotukset ovat luonteeltaan mahdollistavia, eikä esitys tarkoittaisi suoraan sitä, että työ- ja elinkeinoviranomaisten nykyisin suorittamia tehtäviä siirrettäisiin yksityisille palveluntuottajille. Tämä olisi kuitenkin jatkossa mahdollista, jos työ- ja elinkeinotoimisto sen katsoo tarkoituksenmukaiseksi.

Suomen Yrittäjät pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavana. On järkevää, että julkisia työvoima- ja yrityspalveluja voidaan tuottaa viranomaisten lisäksi tarvittaessa myös yksityisten palveluntarjoajien toimesta. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen kannalta on ensisijaista, että palvelut järjestetään asiantuntevasti ja tehokkaasti, jotta palveluprosessi olisi sujuva ja johtaisi mahdollisimman usein pysyvään työllistymiseen. Mahdollisuus siirtää osa palveluprosessin tehtävistä ulkopuolisten palveluntarjoajien tehtäväksi voi tehostaa ja parantaa palveluprosessin laatua ja tuloksellisuutta.

Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin sekä työttömyysturvan toimeenpanoon liittyy tiettyjä tehtäviä, jotka ovat luonteeltaan viranomaistehtäviä. Tällaisia ovat erityisesti työnhakijaksi rekisteröityminen, julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain mukaisten tukien myöntäminen sekä opiskelijoiden valitseminen työvoimakoulutukseen. Näiden tehtävien osalta päätöksenteko ja harkintavallan käyttö tulee jatkossakin säilyä viranomaisen vastuulla.

Muilta osin on kuitenkin syytä antaa mahdollisuus palvelujen toteuttamiseen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Työnhakijan palveluprosessin toimintoja on mahdollista toteuttaa palveluntarjoajien toimesta tehok-

kaammin kuin viranomaisen suorittamana. Esityksessä ei kuitenkaan arvioida eikä tehdä valintoja siitä, mikä taho on kulloinkin soveliain ja tarkoituksenmukaisin suorittamaan julkisen työvoimapalvelun tehtäviä, vaan tämä jää työ- ja elinkeinoviranomaisten harkittavaksi.

Jotta palveluntuottajilta hankittavat palvelut olisivat laadukkaita ja että ne vastaisivat aitoon palvelutarpeeseen, on tärkeä pitää huolta työ- ja elinkeinoviranomaisten hankintaosaamisesta ja sen kehittämisestä. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen on – niiden toteuttajasta riippumatta – oltava tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita. Onkin tärkeää varmistaa, että palveluntuottajien kanssa tehtävissä hankintasopimuksissa kiinnitetään huomiota palvelujen tuloksellisuuteen ja siihen, että ne tähtäisivät pitkäaikaiseen työllistymiseen.

Suomen Yrittäjät pitää järkevänä, että säännökset olisivat jo ennakolta voimassa ennen maakuntauudistuksen voimaantuloa. Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa on tarpeen voida ryhtyä kehittämään toimintatapoja ja käytäntöjä jo ennen maakuntauudistuksen toteuttamista, jotta markkinoita työvoimapalveluille voidaan luoda. On siten kannatettavaa, että sääntelystä ei tehdä määräaikaista tai että sillä ei perusteta yksittäistä kokeilua.

Kuten esityksessä on todettu, palvelumarkkinoiden kehittyminen voi viedä aikaa. Viime kädessä kysymys markkinoiden syntymisestä riippuu kuitenkin siitä, kuinka paljon julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tosiasiassa siirretään palveluntuottajien suoritettavaksi. Jotta palveluntuottajien suorittamat tehtävät olisivat hoidettavissa tehokkaasti, on tarpeen, että palveluntuottajat voivat käyttää työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmää ja että palveluntuottajille säädetään ilmoitusvelvollisuuksia. Palveluntuottajien integraatio osaksi työnhakijan palveluprosessin suorittamista edellyttää, että palveluntuottajalla on mahdollisuus ja toisaalta velvollisuus hoitaa tehtäviä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Esityksessä ei ole esitetty tarkkoja arvioita siitä, miten muutokset tulisivat vaikuttamaan julkiseen talouteen, yrityksiin tai työllisyyteen. Tämä on ymmärrettävää, sillä ehdotetut muutokset eivät tarkoita sitä, että julkisia työvoima- ja yrityspalveluita vielä siirrettäisiin palveluntuottajien hoidettavaksi. Ei siten ole mahdollista arvioida tarkasti, millaisia yksityiskohtaisia vaikutuksia esityksellä olisi. Esityksellä ei muuteta työllisyysmäärärahojen määrää eikä käyttöä, joten muutosten vaikutukset riippuvat siitä, miten TE-toimistot päättävät kohdentaa olemassa olevien määrärahojen käytön.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Hellstén
työmarkkina-asioiden päällikkö